

Viite

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020**Tiivistelmä**

Suomea kokouksissa edustaa valtiovarainministeri Matti Vanhanen.

Pankkiunionin vahvistaminen

Neuvoston puheenjohtajavaltio Saksa esittelee etenemisraportin neuvoston pankkiunionityöryhmän työstä, joka pohjautuu komission vuonna 2015 antamaan lainsäädäntöehdotukseen yhteisen talletussuoja-järjestelmän (EDIS) perustamisesta. Neuvoston pankkiunionityöryhmän ja euroryhmän korkean tason talletussuojatyöryhmän työskentely on jatkunut syksyn 2020 aikana pankkiunionin viimeistelemiseksi. Saksa tunnisti keskeisiksi osa-alueiksi pankkiunionin vahvistamisessa pankkien kriisinhallintalainsäädännön kehittämisen, pankkisektorin vahvemman integraation ja koti- ja isäntävaltiotasapainon, valtionvelkakirjojen vakavaraisuuskohtelun uudistamisen sekä yhteistä talletussuojaa koskevien teknisten valmisteluiden edistämisen ns. hybridimallin pohjalta. Suomi ottaa tiedoksi neuvoston puheenjohtajan edistymisraportin.

Päätelmät pääomamarkkinaunionista

Puheenjohtajavaltio esittelee videokokouksessa neuvoston päätelmäluonnokset komission uudesta pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmasta. Neuvosto pyytää päätelmissä komissiota muun muassa painottamaan toimia yritysrahoituksen ja erityisesti pk-yritysten rahoituksen helpottamiseksi, kiirehtimään EU:n laajuisen yritystietokannan perustamista sekä institutionaalisten sijoittajien osuuden vahvistamista sekä kannustaa komissiota esittämään rajat ylittävien investointien suojaa parantavia EU:n laajuisia toimia. Päätelmäluonnokset on alustavasti vahvistettu komiteatasolla ja ne tulevat hyväksyttäväksi kirjallisessa menettelyssä videokokouksen jälkeen. Suomi katsoo, että neuvoston päätelmät ovat oikein suhteutetut ja ne voidaan viedä edelleen hyväksyttäväksi virallisessa menettelyssä.

Muut asiat

Videokokouksessa puheenjohtaja tiedottaa hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla koskevan direktiivin muutosehdotuksen käsittelystä neuvostossa. Lisäksi ministerit saavat vuotuisen eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyen esittelyn hälytysmekanismiraportista ja komission esityksestä euroalueen suosituksiksi sekä esittelyn komission syysennusteesta. Esillä on myös G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien ylimääräisen marraskuun kokouksen seuranta velkahelpotusta koskevaan aloitteeseen liittyen sekä asiaa koskevat neuvoston päätelmät. Lisäksi kokouksessa käydään keskustelu kansainvälisestä verotuksesta sekä esitellään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus EU:n talousarvion toteuttamisesta vuodelta 2019. Italia esittelee kokouksen päätteeksi G20-puheenjohtajuutensa prioriteetit ensi vuodelle.

Euroryhmä 30.11.

Euroryhmän asialistalla on IMF:n artikla IV konsultaatio euroalueella, ohjelman jälkeinen valvonta koskien Kyprosta, Portugalia, Irlantia, Espanjaa ja Kreikkaa sekä komission arviot ja tiedonanto euromaiden alustavista talousarviosuunnitelmista. Laajennetussa euroryhmässä esillä on pankkiunionin vahvistaminen, Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen uudistaminen sekä riskien vähentymisen arviointi liittyen yhteisen kriisintarkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistettuun käyttöönottoon, ja joulukuun eurohuippukokouksen valmistelu.

Asialista:

1. **Hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla koskevan neuvoston direktiivin muuttaminen (DAC 7)** s. 4
(julkinen keskustelu)
= *Puheenjohtaja tiedottaa, näkemysten vaihto*
2. **Pankkiunionin vahvistaminen** s. 6
(julkinen keskustelu)
= *Edistymisraportti*
3. **Muut asiat**
(julkinen keskustelu)
= *Puheenjohtaja tiedottaa*
4. **Päätelmät komission pääomamarkkinaunionia koskevasta toimintasuunnitelmasta** s. 11
= *Puheenjohtaja tiedottaa, näkemysten vaihto*
5. **Taloustilanne ja eurooppalainen ohjausjakso 2021** s. 14
 - a) **komission syysennuste**
 - b) **hälytysmekanismiraportti 2021 ja suositus euroalueen talouspolitiikasta**
= *Komissio esittelee, näkemysten vaihto*
6. **Kansainväliset asiat: velkahelpotus** s. 20
 - a) **Ylimääräisen G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 13.11.2020 pidetyn kokouksen seuranta**
= *Puheenjohtaja ja komissio tiedottavat*
 - b) **Päätelmät**
= *Puheenjohtaja tiedottaa, näkemysten vaihto*
7. **Kansainvälinen verotus** s. 23
= *Näkemysten vaihto*
8. **Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus Euroopan unionin talousarvion täytäntöönpanosta varainhoitovuodelta 2019** s. 26
= *Esittely*
9. **Muut asiat**

Maanantai 30.11.

- 14:00 Euroryhmä s. 29
16:30 Euroryhmä laajennetussa kokoonpanossa

Tiistai 1.12.

- 10:00 Valtiovarainministerien videokokous

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00652

VO Joiniemi Harri

20.11.2020
JULKINEN

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020;**1. Hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla koskevan neuvoston direktiivin muuttaminen (DAC7)**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 01.12.2020

U/E/UTP-tunnus

U 42/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtaja informoi DAC7-ehdotuksen käsittelyn tilanteesta. Asiaa on käsitelty neuvoston verotyöryhmässä 16.11.2020, jonka jälkeen jaetusta uudesta puheenjohtajan kompromissiehdotuksesta päästiin yhteisymmärrykseen korkean tason verotyöryhmässä 20.11.2020. Asia käsitellään vielä coreperissa keskusteluitta I-kohtana ja hyväksytään myöhemmin kirjallisessa menettelyssä.

Suomen kanta

Suomen kanta on määritetty U-kirjeessä U 42/2020 vp, jonka nojalla Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan kompromissin asiakirjassa ST 13130/20.

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi heinäkuussa 2020 hallinnollista yhteistyötä verotuksen alalla koskevan direktiivinmuutosehdotuksen (DAC7). Komissio ehdottaa muutoksia tietojenvaihtoa ja hallinnollista yhteistyötä koskeviin nykyisiin säännöksiin, jotta voidaan parantaa nykyisten säännösten toimivuutta. Ehdotuksella täsmennetään muun ohessa pyynnöstä tapahtuvaan tietojenvaihtoon liittyviä käsitteitä sekä mahdollistetaan useamman jäsenvaltion yhteiset tarkastukset.

Samalla ehdotetaan myös laajennusta direktiivin soveltamisalaan siten, että sen piiriin kuuluisi myös digitaalisten alustojen operaattoreiden ilmoittamia tietoja koskeva automaattinen tietojenvaihto. Operaattoreille luodaan velvoitteita, joiden avulla pyritään keräämään ja raportoimaan tietoja verovelvollisten digitaalisten alustojen kautta saamista tuloista. Kerätyt tiedot lähetetään asianomaisen myyjän asuinvaltion veroviranomaisille. Alustojen raportointivelvollisuus koskee myös puhtaasti kotimaisia tilanteita sisämarkkinasyistä, yhtäläisen kohtelun takaamiseksi, veronkierron torjumiseksi ja alustojen hallinnollisen taakan pienentämiseksi. Tietojenvaihdon avulla jäsenvaltioiden verohallinnot saavat siten tietoja digitaalisen alustan kautta ansaituista tuloista.

Digitaalisten alustojen operaattoreiden suorittamaa raportointia koskevat säännöt perustuvat OECD:ssä tehtyyn työhön.

Puheenjohtaja teki maanantain työryhmän pohjalta vielä joitakin selvennyksiä uuteen kompromissiin, joka saatiin 18.11.2020.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen artikkelit 113 ja 115.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin talous- ja raha-asiainvaliokunta sekä Euroopan talous- ja sosiaalikomitea eivät ole vielä antaneet asiassa lausuntojaan.

Kansallinen valmistelu

Muistiolounnos direktiiviehdotuksesta on ollut 20.8.2020 kirjallisessa menettelyssä EU-asioiden komitean alaisessa jaostossa EU9 (Verot).

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 25.9.2020 - SuVEK 78/2020 vp, 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asia ei kuulu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia on arvioitu U-kirjelmässä U 42/2020 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2020) 314

ST 13130/20, 20.11.2020

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVY, neuvottele virkamies Harri Joiniemi, p. 0400 386 224

etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/1146

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00671

RMO Weuro Jaakko(UM), Jaakkola
Henri(VM)

23.11.2020

JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020;
2. Pankkiunionin vahvistaminen**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 01.12.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvoston pankkiunionityöryhmän ja euroryhmän korkean tason talletussuojatyöryhmän työskentely on jatkunut syksyn 2020 aikana. Puheenjohtajavaltio Saksa esittelee ministereille etenemisraportin neuvoston pankkiunionityöryhmän työstä.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi neuvoston puheenjohtajan edistymisraportin.

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi marraskuussa 2015 lainsäädäntöehdotuksen yhteisen talletussuojajärjestelmän (EDIS) perustamisesta. ECOFIN-neuvosto sopi kesäkuussa 2017 pankkiunionin viimeistelyn tiekartasta, jonka mukaisesti poliittisia neuvotteluja yhteisestä talletussuojasta jatketaan, kun pankkisektorin riskien vähentämisessä on edetty. Lainsäädäntöehdotuksen teknistä käsittelyä on jatkettu eri puheenjohtajavaltioiden johdolla tammikuusta 2016 alkaen neuvoston pankkiunionityöryhmässä (AHWP).

Eurohuippukokous totesi kesäkuussa 2018, että olisi käynnistettävä työ tiekartan laatimiseksi yhteistä talletussuojaa koskevien poliittisten neuvottelujen aloittamisen suhteen. Eurooppa-neuvosto linjasi joulukuussa 2018, että laajennetun euroryhmän alaisuuteen asetetaan korkean tason työryhmä valmistelevaan uutta tiekarttaa edellytyksistä, jotka tulisi saavuttaa yhteistä talletussuojaa koskevien poliittisten neuvottelujen käynnistämiseksi. Euroryhmä keskusteli korkean tason työryhmän työskentelyn etenemisestä joulukuussa 2019 ja päätti, että työtä on jatkettava kaikilla osaluilla. Korkean tason työryhmän työskentely keskeytyi kiireellisten koronapandemian hallintaan liittyvien taloustoimien valmistelun vuoksi keväällä 2020. Euroryhmä totesi kesäkuussa pankkiunionin perustamisen parantaneen merkittävästi pankkisektorin vakautta pandemian aiheuttamassa tilanteessa ja piti tärkeänä korkean tason työryhmän työn jatkamista pankkiunionin viimeistelemiseksi.

Neuvoston puheenjohtajavaltio Saksa tunnisti keskeisiksi osa-alueiksi pankkiunionin vahvistamisessa pankkien kriisinhallintalainsäädännön kehittämisen, pankkisektorin vahvemman integraation ja koti- ja isäntävaltiotasapainon, valtionvelkakirjojen vakavaraisuuskohtelun uudistamisen sekä yhteistä talletussuojaa koskevien teknisten valmisteluiden edistämisen ns. hybridimallin pohjalta. Näistä teemoista käyty keskustelu on ollut samalla euroryhmätyöryhmän puheenjohtajan johtaman korkean tason työryhmän työskentelyn pohjana. Neuvoston pankkiunionityöryhmä on kokoontunut Saksan puheenjohtajakaudella neljä kertaa.

Pankkien kriisinratkaisulainsäädännön kehittäminen

Neuvoston pankkiunionityöryhmä on käsitellyt syksyn 2020 aikana laajasti pankkien kriisinratkaisulainsäädännön kehittämistä ja mahdollisia muutostarpeita. Saksa on puheenjohtajavaltiona esittänyt nykyiseen lainsäädäntöön sisältyvien, viranomaisille osoitettujen ennakollisten toimivaltuuksien selkeyttämistä, pankkien kriisihallintoon asettamisen ja kansallisten maksukyvyttömyysmenettelyjen välisen suhteen täsmentämistä sekä muutoksia pankkivelkojen maksusaantijärjestykseen kriisinratkaisun edellytysten vahvistamiseksi. Saksa myös esitti aloitteen uuden kriisinratkaisusäätelyn luomisesta pienille ja keskisuurille pankeille.

Viranomaisille osoitettujen ennakollisten toimivaltuuksien osalta neuvoston pankkiunionityöryhmä on keskustellut tarpeesta poistaa päällekkäisyyksiä pankkien jatkuvaan valvontaan liittyvien toimivaltuuksien ja kriisinratkaisulainsäädäntöön perustuvien erityisten toimivaltuuksien välillä. Pankkivalvojat, erityisesti Euroopan keskuspankki EKP pankkiunionin yhteisenä valvontaviranomaisena, ovat nähneet tämän päällekkäisyyden esteenä toimivaltuuksien soveltamiselle. Jatkuvan valvonnan toimivaltuuksien ja kriisinratkaisulainsäädäntöön perustuvien valtuuksien sulauttaminen sai jäsenvaltioilta laajan tuen. Puheenjohtaja pyytää tätä vasten komissiota aloittamaan teknisen valmistelutyön myöhemmin tehtävälle lainsäädäntöehdotukselle.

Pankkien kriisihallintoon asettamisen ja kansallisten maksukyvyttömyysmenettelyjen aloittamisen välillä on tunnistettu ongelmia tilanteissa, joissa viranomaiset katsovat pankin olevan kykenemätön tai todennäköisesti kykenemätön jatkamaan toimintaansa, mutta pankkia ei silti aseteta kriisihallintoon. Pankki ei tällaisessa tilanteessa välttämättä täytä kansallisen maksukyvyttömyyslainsäädännön maksukyvyttömyysmääritelmää, eikä sitä voida asettaa konkurssiin. Enemmistö jäsenvaltioista katsoo, että tällaisen vakaviin vaikeuksiin ajautuneen pankin toiminnan alasajo ja poistuminen markkinoilta tulisi varmistaa, mutta näkemykset tämän toteuttamisesta jakautuvat. Puheenjohtaja katsoo, että nämä keskustelut tulisi huomioida osana mahdollista laajempaa kriisinhallintalainsäädännön uudistusta.

Pankkivelkojen maksusaantijärjestyksen osalta neuvoston pankkiunionityöryhmä on keskustellut mahdollisesta tarpeesta muuttaa yhtäältä talletusten ja toisaalta eräiden sijoittajavastuun ulkopuolelle rajattujen saamisten kohtelua. Enemmistö jäsenvaltioista tuki kohdistettua lähestymistapaa, jossa keskityttäisiin pankkien kriisinratkaisun kannalta relevantteihin kysymyksiin. Nykyisessä kriisinratkaisulainsäädännössä talletussuojalla suojatuille talletuksille on annettu etusija, joka turvaa talletussuojarahastojen asemaa. Osa jäsenvaltioista katsoo, että tästä etusijasta tulisi luopua, mikä mahdollistaisi laajemman talletussuojavarojen käytön ongelmapankkien uudelleenjärjestämiseksi.

Pienten ja keskisuurten pankkien kriisinratkaisun kehittäminen on noussut keskeiseksi keskustelunaiheeksi pankkiunionin syventämisessä. Pankkiunionin yhteisen

kriisinratkaisuviranomaisen SRB:n omaksuma tulkinta on nostanut pankin kriisihallintoon asettamisen edellytyksenä olevan painavan julkisen edun arvioinnin kynnyksen hyvin korkealle ja samalla johtanut epäilyksiin kriisinratkaisuvälineiden sovellettavuudesta. Nykytilaa pidettiin pankkiunionityöryhmän keskustelussa laajasti epätoivottavana, mutta jäsenvaltioiden näkemykset ratkaisuvaihtoehdoista jakautuivat.

Osa jäsenvaltioista katsoo, että kriisinratkaisuvälineitä tulisi soveltaa kaiken kokoisiin pankkeihin, jos se on tarpeen rahoitusvakauden, kriittisten toimintojen jatkuvuuden tai muun lainsäädännössä määritellyn painavan syyn vuoksi. Suomi, Ranska ja Hollanti esittelivät työryhmän keskustelun pohjaksi keskusteluasiakirjan, jossa esitettiin toimenpiteitä kriisinratkaisulainsäädännön toimeenpanon tehostamiseksi.

Saksa esitteli aloitteen pienille ja keskisuurille pankeille luotavasta erillisestä kriisinhallintajärjestelmästä, joka perustuisi niiden alasajoon maksukyvyttömyysmenettelyssä ja liiketoiminnan siirtoon muille pankeille talletussuojarahaston varojen tukemana. Osa jäsenvaltioista, EKP ja SRB kannattivat aloitetta, koska ne pitävät nykyistä kriisinratkaisulainsäädäntöä epäsoveliaana pienemmille, talletusrahoitteisille pankeille, koska kriisinratkaisuvälineiden soveltamiseksi näiden pankkien tulisi rakentaa tappionsietopuskureita markkinarahoituksella.

Pankkien rajat ylittävä markkinaintegraatio

Pankkiunionityöryhmä käsitteli pankkisektorin paremman markkinaintegraation saavuttamista, minkä pääomien joustavampi allokointi rajat ylittävien pankkiryhmien sisällä mahdollistaisi. Puheenjohtaja oli laatinut keskustelualoitteen pankkiryhmien sisäisistä suojamekanismeista, joilla mahdollistettaisiin tytärbankkien vapauttaminen pääoma- ja maksuvalmiusvaatimuksista. Puheenjohtaja esitti suojamekanismeina emoyhtiön lakisäateistä vastuuta tytärbankkien vastuiden kattamisesta ja pankkiryhmän sisäistä tappioidenkattamismekanismeja eri skenaarioiden varalle. Osa jäsenvaltioista piti emoyhtiön lakisäateisestä vastuusta säätämistä mahdollisena, mutta useat jäsenvaltiot pitivät ehdotettuja suojamekanismeja riittämättöminä tytärbankkien isäntävaltioiden kannalta.

Valtionvelkakirjojen vakavaraisuuskohtelu

Pankkiunionityöryhmä käsitteli valtionvelkakirjojen vakavaraisuuskohtelun mahdollista uudistamista. Komissio esitteli laskelmia suurille valtionlaina-altistumille asetettavien pääomavaatimuksien eri toteuttamisvaihtoehtojen vaikutuksista. Jäsenvaltioiden näkemykset mahdollisessa uudistuksessa etenemisen suhteen jakautuivat voimakkaasti. Osa jäsenvaltioista katsoi, että valtiolainoja ei voida pitää riskittöminä ja valtiolainaltistumien vähentäminen on välttämätön edellytys pankkiunionin syventämiselle. Osa jäsenvaltioista sen sijaan totesi, ettei uudistuksissa tulisi edetä ilman maailmanlaajuisesti saavutettua yhteisymmärrystä ja että valtionvelkakirjojen nollariskisyyden poistaminen voisi vaarantaa jäsenvaltioiden varainhankintakyvyn kriisitilanteissa, kuten vallitsevan pandemian oloissa. Euroalueen ulkopuoliset jäsenvaltiot toivat lisäksi esille omien suppeiden valtionlainamarkkinoidensa aiheuttamat ongelmat. Puheenjohtaja pyysi komissiota jatkamaan toteuttamisvaihtoehtojen vaikutusten arviointia yhdessä Euroopan pankkiviranomaisen EBA:n kanssa.

Yhteinen talletussuojajärjestelmä – hybridimalli

Pankkiunionityöryhmä käsitteli kansallisista ja keskitetystä rahastosta muodostuvaa ns. hybridimallivaihtoehtoa yhteisen talletussuojajärjestelmän toteuttamistapana. Jäsenvaltioille osoitetun komission kartoituksen ja työryhmässä käydyn keskustelun perusteella näkemykset hybridimallivaihtoehdosta jakautuvat edelleen. Osa jäsenvaltioista näkee hybridimallin kompromissivaihtoehtona siirtymäkauden ratkaisuksi ennen täysin yhteisvastuulliseen talletussuojajärjestelmän siirtymistä, osa jäsenvaltioista korostaa riskien vähentämistä välttämättömänä edellytyksenä yhteiselle talletussuojajärjestelmälle, eikä hybridimallia voida pitää vaihtoehtona tälle. Jäsenvaltiot kuitenkin korostivat laajasti, että keskustelua yhteisestä talletussuojajärjestelmästä ei voida käydä irrallaan mahdollisista muutoksista pienten ja keskisuurten pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojalainsäädäntöön.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö & Suomen pysyvä edustusto Euroopan unionissa EUE
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Euroryhmän laajennettu kokoonpano keskustelee 30.11. kokouksessaan pankkisektorin riskien vähenemisestä ja tekee mahdollisesti sen perusteella poliittisen päätöksen yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta. Euroryhmä saa laajennetussa kokoonpanossa myös tilannekatsauksen pankkiunionin syventämistä koskevista keskusteluista korkean tason talletussuojatyöryhmän puitteissa.

Komissio on ilmoittanut 10.11. käynnistävänsä julkisen kuulemisen pankkien kriisienhallintalainsäädännön uudistamisesta. Komission valmisteleva uudistus kattaa laajasti pankkien kriisienratkaisulainsäädännön ja talletussuojalainsäädännön kokonaisuuden sekä niihin liittyvät rahoituslähteet. Uudistukseen liittyvät lainsäädäntöehdotukset on tarkoitus antaa vuoden 2021 viimeisellä vuosineljänneksellä.

Asiakirjat

13091/2020 Presidency progress report on the strengthening of the Banking Union

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, finanssiasiantuntija Henri Jaakkola, p. +358 295 160 459

VM/RMO, finanssineuvos Markku Puumalainen, p.+3582955 3020

EUE /Erityisasiantuntija Jaakko Weuro, jaakko.weuro@formin.fi, p. +32(0)472 900 550

EUTORI-tunnus

EU/2015/1619

Liitteet**Viite**

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00666

RMO Kirppu Paula(VM)

23.11.2020
JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020;
4. Neuvoston päätelmäluonnokset komission uudesta pääomamarkkinaunionin
toimintasuunnitelmasta**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 01.12.2020

U/E/UTP-tunnus

E 141/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtaja tiedottaa ja esittelee neuvoston päätelmäluonnokset.

Videokokouksessa on tarkoitus esitellä ja keskustella Euroopan unionin neuvoston päätelmistä komission pääomamarkkinaunionin uudesta toimintasuunnitelmasta. Päätelmät tulevat hyväksyttäväksi kirjallisessa menettelyssä kokouksen jälkeen.

Neuvoston päätelmäluonnokset ovat olleet käsiteltävinä ja vahvistettu alustavasti talous- ja rahoituskomiteassa (EFC) 13.11.2020.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että neuvoston päätelmät ovat oikein suhteutetut ja ne voidaan viedä edelleen hyväksyttäväksi virallisessa menettelyssä.

Pääasiallinen sisältö

Hyväksyttäväksi ehdotetuissa päätelmissä Euroopan unionin neuvosto pyytää komissiota painottamaan toimia yritysrahoituksen ja erityisesti pk-yritysten rahoituksen helpottamiseksi. Toimien ei tulisi vaarantaa markkinoiden luotettavuutta ja sijoittajan suojan korkeaa tasoa. Lisäksi peräänkuulutetaan EU:n laajuisen yritystietokannan perustamista sekä institutionaalisten sijoittajien osuuden vahvistamista, jonka ei tulisi kuitenkaan vaarantaa rahoitusmarkkinoiden vakautta tai sijoittajan suojaa. Tältä osin olisi varmistettava pitkäaikaisten sijoitusten riskinmukainen sääntely. Neuvosto kiirehtii myös arvopaperistamissääntelyn sekä eurooppalaisten pitkäaikaissijoitusrahastojen sääntelyn uudelleentarkastelua. Lisäksi olisi tarkasteltava sellaisen edelleenohjausjärjestelyn etuja ja haittoja, jolla pk-yritys ohjataan vaihtoehtoisen rahoituksen pariin, kun sen lainahakemus on torjuttu.

Neuvosto kannustaa komissiota myös toimimaan talouslukutaidon edistämiseksi ja voimassa olevien tiedonantovelvollisuuksien virtaviivaistamiseksi. Lisäksi olisi arvioitava sijoitusneuvonnan laatua ja puolueettomuutta sekä mahdollisen sijoittajaluokittelun muutoksen aiheuttamia etuja ja haittoja.

Neuvosto kannustaa komissiota lyhyellä aikavälillä myös esittämään unionin laajuisia toimia, joilla parannetaan rajat ylittävien investointien suojaa. Neuvosto kannustaa komissiota tutkimaan tapoja, joilla edistetään rajat ylittävän kaupankäynnin selvitystoimintaa. Lisäksi komissiolta toivotaan toimia valvonnan yhdenmukaisuuden edistämiseksi, lähdeveron pidätysjärjestelyjen yksinkertaistamiseksi, maksukyvyttömyysjärjestelmien lopputuloksen yhdenmukaisuuden lisäämiseksi ja kansalaisten eläketietoisuuden parantamiseksi. Komissiota rohkaistaan myös tutkimaan etuja ja haittoja, joita seuraisi osakkeenomistajakäsitteen harmonisoinnista.

Neuvosto muistuttaa komissiota myös sellaisten mittareiden tarpeesta, jolla voidaan seurata pääomamarkkinaunionin toimien onnistumista.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunta (ECON) on 16.9. äänestänyt pääomamarkkinaunioniin liittyvistä ehdotuksista ja on äänestänyt hankkeen puolesta

Kansallinen valmistelu

Euroopan komission uudesta pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmasta on valmisteltu E-kirje eduskunnalle. Kirje on ollut käsiteltävän EU-ministerivaliokunnassa 20.11. ja lähetetty samana päivänä edelleen eduskunnalle tiedoksi.

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Komission toimintasuunnitelma on luonteeltaan tiedonanto komission tulevista toimista, eikä sen johdosta tässä vaiheessa ole annettu lainsäädäntöehdotuksia. Asia ei kuulu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komission toimintasuunnitelman taloudellisia vaikutuksia on arvioitu eduskunnalle lähetetyssä E-kirjeessä E 141/2020 vp.

EU:n pääomamarkkinoiden ollessa yhteneväiset ja tehokkaat rahoitusmarkkinoiden riskit hajautuisivat entistä paremmin ja näin rahoitusvakuus parantuisi entisestään. Toimintasuunnitelma tulee vaikuttamaan laajasti pääomamarkkinoilla toimiviin eri

tahoihin. Toimilla yritetään tehostaa pääomamarkkinoiden toimivuutta, mikä saattaa nostaa etenkin yrityssektorin rahoituskustannuksia hetkellisesti. Kuitenkin jos toimintasuunnitelman tavoitteet täyttyvät, yritysrahoituksen saatavuuden tulisi parantua ja monipuolistua.

Sijoittajien näkökulmasta laajempi pääsy ja valinnanvara markkinoilla mahdollistaisi sijoittajille entistä paremmat sijoitusmahdollisuudet ja siten entistä enemmän varallisuutta saattaisi ohjautua rahoitusta tarvitseviin yrityksiin. Kilpailutilanteen parantuessa parhaassa tapauksessa sijoittajilta kerättävät palveluhinnat saattaisivat laskea.

Komissio tuo toimintasuunnitelmassaan esille toimia, joilla uudistettaisiin eri finanssimarkkinoilla toimivien yritysten järjestelmiä tai toimintaa. Tällaisilla ehdotuksilla on usein kustannuksia lisääviä vaikutuksia kyseisiin yrityksiin. Kuitenkin esimerkiksi komission aloitteella sijoittajille annettavan tiedon selkeyttämisestä voisi olla pitkällä aikavälillä jopa kustannuksia laskevia vaikutuksia asiakasviestinnän selkeytymisen takia.

Komission ehdotus yritystiedon yhteyspisteestä auttaisi sijoittajia entistä helpommin löytämään ja sijoittamaan suoraan yrityksiin rajan yli ilman välikäsiä. Kuitenkin tällaisella tiedonkeruulla on yrityksiin kustannusvaikutuksia. Tarkkaa arviota yrityksiin kohdistuvista kustannuksista on haastavaa arvioida, kun ei tiedetä vielä, esimerkiksi kuinka laajaa yritysten joukkoa ehdotus koskisi. Lisäksi maksukyvyttömyyskehikkoja koskevalla aloitteella on vaikutuksia yrityksiin.

Koska komission esittämät toimet kuvataan toimintasuunnitelmassa melko yleisellä tasolla, on niiden todellisia vaikutuksia haastavaa arvioida. Tämän takia yksittäisistä toimista tullaan tekemään tarkemmat vaikutusarviot, kun komissio on antanut lainsäädäntöehdotuksen.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

12898/20 Luonnos neuvoston päätelmiksi
Valtioneuvoston E-selvitys E 141/2020 vp
Komission ehdotus uudeksi pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmaksi

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO, lainsäädäntöneuvos Paula Kirppu, gsm. 050 376 1462
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/1437

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00656

KO Kekäläinen Antti(VM), Pietiläinen
Samuli(VM), Vartia Laura(VM)

20.11.2020

JULKINEN

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020;**5. Taloustilanne ja eurooppalainen ohjausjakso 2021:****a) Komission syysennuste****b) Hälytysmekanismiraportti 2021 ja suositus euroalueen talouspolitiikasta**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 01.12.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Vuoden 2021 ohjausjakson käynnisti 17.9.2020 julkaistu vuotuinen kestävä kasvun strategia. Loput komission syyspaketista, eli hälytysmekanismiraportti ja suositus euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi suositukseksi sekä ehdotus yhteiseksi työllisyysraportiksi, julkaistiin 18.11.2020.

Komission arviot euromaiden vuoden 2021 alustavista talousarviosuunnitelmista (DBP) julkaistiin myös 18.11.2020. Komissio katsoo, että kaikkien euromaiden alustavat talousarviosuunnitelmat vuodelle 2021 ovat neuvoston hyväksymien maakohtaisten suositusten (20.7.2020) mukaisia.

Valtiovarainministerien epävirallisessa videokokouksessa 1.12.2020 komissio esittelee syyspakettia. Myöhemmin on tarkoitus hyväksyä neuvoston suositus euroalueen talouspolitiikasta sekä päätelmät hälytysmekanismiraportista. Komissio esittelee epävirallisessa videokokouksessa myös taloustilannetta pohjautuen syksyn ennusteeseensa.

Suomen kanta

Suomi ottaa komission esitykset tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

a) Komission syysennuste

Suomen talous

Komission syksyn ennusteessa Suomen BKT:n ennakoidaan supistuvan -4,3 % v. 2020 ja kasvavan 2,9 % v. 2021 ja 2,2 % v. 2022. Talouden toipuminen koronaviruksesta näyttää nyt paremmalta kuin kesällä ennustettiin. Inflaation hidastuminen jää tilapäiseksi.

Inflaation arvioidaan jäävän 0,4 prosenttiin v. 2020, nousevan 1,1 prosenttiin v. 2021 ja 1,4 prosenttiin v. 2022. Inflaationäkymät eivät ole muuttuneet kesän ennusteesta.

Komission ennusteen mukaan hallituksen epidemian leviämisen hillitsemiseksi tekemät rajoitustoimet ja merkittävät taloudelliset tuet ovat hillinneet talouden supistumista onnistuneesti tänä vuonna. Silti talouden supistuminen on suurta, ja toipumisen odotetaan jäävän vaimeaksi. Ensi vuonna talouden on sopeuduttava koronapandemiaan, mutta epävarmuus hillitsee toipumista. Komission mukaan kulutus toipuu kriisistä parhaiten, mutta vienti ja investoinnit hitaasti. Työllisyys kääntyy kasvuun BKT-kasvun mukana ja työttömyys laskee.

Komissio näkee, että ennusteeseen kohdistuu suuri alasuuntainen riski pandemian kehityksestä. Pitkittyneellä pandemialla nähdään olevan merkittäviä vaikutuksia Suomen vientisuuntautuneelle teollisuudelle.

Komission syksyn ennusteen ja VM:n lokakuun ennusteen välinen ero ei ole suuri. Komission ennustama kasvu on kumulatiivisesti 0,5 prosenttiyksikköä VM:n ennustetta suurempi vuosille 2020–2022.

Komission syysennusteen arvio Suomen julkisen talouden kehityksestä on hieman heikompi kuin mitä vielä keväällä 2020 arvioitiin. Koronaepidemiasta aiheutuva taantuma sekä koronavirustilanteen vuoksi tehdyt toimet vuosille 2020 ja 2021 heikentävät julkista taloutta myös komission ennusteessa. Ennuste on kokonaisuudessaan samankaltainen VM:n viimeisimmän arvion kanssa. Julkinen talous heikkenee huomattavasti kuluvana vuonna, mikä näkyy sekä velkasuhteen että nimellisen jäämän ennusteissa. Julkisen talouden rakenteellinen alijäämä kasvaa suureksi tänä vuonna. Julkinen talous pysyy syvästi alijäämäisenä myös ensi vuonna. Julkinen talous on molempien ennusteissa syvästi alijäämäinen myös v. 2022.

Julkisen talouden velka oli alle 60 prosenttia vielä viime vuonna. Kuluvana vuonna komissio ja VM ennustavat velkasuhteen kasvavan äkillisesti noin 70 prosenttiin. Myös komission ennusteessa velkasuhde jatkaa kasvuaan vuosina 2021 ja 2022, mutta aavistuksen hitaammin kuin VM arvioi.

Euroalueen ja EU:n talous

Syysennusteessa euroalueen talouden supistuminen tänä vuonna jää pienemmäksi kuin heinäkuussa julkaistussa kesäennusteessa, mutta toipuminen on myös hitaampaa epävarmuuksia lisääntyessä. Euroalueella talouskasvun ennustetaan olevan -7,8 % v. 2020 (kesä -8,7 %), 4,2 % v. 2021 (kesä 6,1 %) ja 3,0 % v. 2022. Koko EU27:n talouden komissio ennustaa supistuvan hieman vähemmän kuin euroalueen. BKT:n kasvu on -7,4 % v. 2020 (kesä -8,3 %), 4,1 % v. 2021 (kesä 5,8 %) ja 3,0 % v. 2022.

Komission syksyn ennuste perustuu edelleen joukolle kriittisiä oletuksia. Koronaviruksen rajoittamistoimenpiteet pysyvät jossain määrin voimassa koko ennustejakson ajan. Niiden tiukentamisen jälkeen vuoden 2020 viimeisellä vuosineljänneksellä rajoitusten ankaruus vähenee vähitellen vuosina 2021 ja 2022. Lisäksi rajoitusten taloudellisten vaikutusten oletetaan vähenevän ajan myötä, kun terveydenhuoltojärjestelmä ja taloudelliset toimijat sopeutuvat covid-19-ympäristöön. Taantuman syvyys vuonna 2020 ja talouksien toipumisnopeus vuosina 2021 ja 2022 vaihtelee suuresti jäsenvaltioittain. Tämä ei riipu pelkästään pandemian vakavuudesta tai rajoitustoimenpiteiden tiukkuuksien eroista, vaan myös eroista taloudellisissa rakenteissa eri maissa.

Komissio olettaa ennusteessa, että vuodenvaihteen jälkeen Iso-Britannian ja EU:n väliset kauppasuhteet järjestyvät WTO:n suosituimpien maiden (MFN) -säännöillä, mikä merkitsee vähemmän suotuisia kauppasuhteita.

Pandemian kehittymiseen liittyviin talousnäkyymiin sekä taloudellisten toimijoiden poliittisiin toimiin ja käyttäytymismuutoksiin liittyy normaalia suurempaa epävarmuutta. Ennusteen riskit liittyvät näihin epävarmuustekijöihin.

Komission syksyn ennusteessa perusuraan nähden positiivisena riskinä nähdään, että elpymis- ja palautumistukiväline voi tuoda voimakkaampaa kasvua EU:n taloudelle. Osa välineen tuomista hyödyistä on otettu huomioon syksyn ennusteen perusurassa. Mukana ovat vain toimet, joista on jo päätetty tai joista on uskottavasti tietoa, eli pääsääntöisesti mukana ennusteessa ovat vuotta 2021 koskevat toimet. Tulopuolella taas pätevät tekniset oletukset, eli vuodelle 2021 allokoitu ennakkorahoitusosuus on otettu huomioon.

b) Hälytysmekanismiraportti ja euroalueen suositus

Hälytysmekanismiraportti

Komission vuosittain julkaisema hälytysmekanismiraportti aloittaa makrotasapainottomuuksien menettelyn (Macroeconomic Imbalance Procedure eli MIP). Hälytysmekanismiraportissa seurataan keskeisiä makrotalouden vakautta kuvaavia tunnuslukuja jäsenmaittain. Tärkeimmät tunnusluvut kokoava ns. MIP scoreboard sisältää 14 ulkoisia ja sisäisiä taloudellisia epätasapainoja kuvaavaa mittaria. Raportin tunnuslukujen perusteella komissio valitsee maakohtaisen syväanalyysiin (In-Depth Review, IDR) ne jäsenmaat, joilla näyttää olevan ongelmia makrovakaudessa. Tämän vuoden raportissa nimetään 12 jäsenmaata, joista komissio tekee syväanalyysin vuonna 2021. Maakohtaiset syväanalyysit komissio julkaisee keväällä.

Suomen kohdalla komissio näkee jonkin suuruisia haasteita yksityisen velan määrän suhteen, mutta toteaa tähän liittyvien riskien olevan kuitenkin kooltaan rajallisia. Yksityisen sektorin velka suhteessa BKT:hen on neljästätoista tasapainottomuusmittarista ainut, joka hälyttää Suomen osalta. Yksityisen sektorin velka suhteessa BKT:hen nousi vuonna 2019 verrattuna edellisvuoteen. Kotitalouksien velka on kasvanut. Raportin mukaan Suomella ei ole merkittäviä ilmenneitä makrovakauteen liittyviä ongelmia, joten komissio ei näe tarvetta syväanalyysin aloittamiselle.

Maakohtaisen syväanalyysin kohteeksi on ensi vuodelle valittu Alankomaat, Espanja, Irlanti, Italia, Kreikka, Kroatia, Kypros, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi ja Saksa. Edellä mainituista maista kaikki olivat syväanalyysin kohteena myös viime vuonna.

Komission suositus neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikaksi

Tänä vuonna euroalueen talouspolitiikkaa koskevassa suosituksessa annetaan ohjeita myös painopisteistä euroalueen maille elpymis- ja palautumissuunnitelmien suhteen. Komissio ehdottaa neuvoston suosituksiksi, että euroalueen jäsenvaltiot yksittäin ja yhdessä euroryhmän sisällä, ja myös elpymis- ja palautumissuunnitelmien kautta, vuosina 2021–2022:

1. Varmistavat elpymistä tukevan finanssipolitiikan

Pandemian jatkuessa finanssipolitiikan tulisi pysyä elpymistä tukevana kaikissa euroalueen jäsenvaltioissa läpi vuoden 2021.

Toimenpiteiden tulisi olla räätälöityjä maakohtaisiin olosuhteisiin, ja niiden olisi oltava oikea-aikaisia, väliaikaisia ja kohdennettuja. Kun alasuuntaiset riskit jatkavat toteutumistaan, jäsenvaltioiden olisi edelleen koordinoitava toimia pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja kestävän elpymisen tukemiseksi.

Epidemiologisten ja taloudellisten olosuhteiden salliessa, poistetaan asteittain yrityksille ja kansalaisille tarkoitetut tukitoimenpiteet tavalla, joka lieventää kriisin sosiaalisia vaikutuksia ja vaikutuksia työmarkkinoille. Jatketaan myös finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa terve julkinen talous keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velan kestävyys samalla lisäten investointeja.

Jäsenvaltioiden olisi jatkettava uudistuksia, jotka vahvistavat terveys- ja sosiaaliturvajärjestelmien kattavuutta, riittävyyttä ja kestävyyttä.

Jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota finanssipoliittisten toimien laatuun. Parannetaan julkista varainhoitoa, mukaan lukien erityisesti investoinnit ja vihreä budjetointi sekä julkisten hankintojen puitteet. Hyödynnetään menokartoituksia, jotta julkiset menot kohdennetaan paremmin elpymis- ja palautumistarpeisiin.

2. Edistävät edelleen konvergenssia, resilienssiä sekä kestävää ja osallistavaa kasvua

Pienennetään riskejä maiden divergenssille ja lisätään taloudellista ja sosiaalista resilienssiä euroalueella toteuttamalla uudistuksia, jotka vahvistavat tuottavuutta ja työllisyyttä, varmistavat resurssien tasaisen jakautumisen ja parantavat markkinoiden ja julkisen hallinnon toimintaa. Lisätään myös julkisia ja yksityisiä investointeja oikeudenmukaisen ja osallistavan vihreän ja digitaalisen siirtymän mukaisen elpymisen tukemiseksi.

Tavaroiden ja palvelujen (ml. digitaaliset) sisämarkkinoiden tiivistämistä jatketaan edelleen poistamalla tarpeettomat rajoitukset, tehostamalla markkinavalvontaa ja takaamalla riittävät hallinnolliset valmiudet.

Varmistetaan tehokas aktiivinen työmarkkinapolitiikka ja tuki työpaikkojen siirtymiselle erityisesti kohti vihreää ja digitaalista taloutta. Edistetään oikeudenmukaisia työoloja ja puututaan työmarkkinoiden segmentoitumiseen. Varmistetaan työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen päätöksentekoon, vahvistetaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja. Vahvistetaan osallistavia koulutusjärjestelmiä ja investointeja ammattitaitoon huomioiden puutteet osaamisessa.

Jatketaan maailmanlaajuiseen konsensukseen perustuvan ratkaisun etsimistä talouden digitalisaatiosta johtuvien verohaasteiden ratkaisemiseksi OECD:n viitekehyksessä ja valmistaudutaan siirtymään eteenpäin EU-tason toimissa kesäkuuhun 2021 mennessä. Edistytään aggressiivisen verosuunnittelun torjumisessa, verokiilan alentamisessa ja tuetaan verotuksen siirtymää hiilen hinnoitteluun ja ympäristöverotukseen.

3. Vahvistavat kansallisia institutionaalisia puitteita

Jatketaan ja ennakoidaan uudistuksia investointien pullonkaulojen korjaamiseksi ja EU:n varojen, myös elpymis- ja palautumistukivälineen, tehokkaan ja oikea-aikaisen käytön varmistamiseksi. Vahvistetaan julkishallinnon, mukaan lukien oikeus- ja terveysjärjestelmät, sekä julkisten työvoimapalvelujen tehokkuutta ja digitalisointia. Vähennetään yritysten hallinnollista taakkaa ja parannetaan liiketoimintaympäristöä. Otetaan käyttöön tehokkaat puitteet petosten, korruption ja rahanpesun torjumiseksi.

Edistetään konkreettisia toimia maksukyvyttömyyspuitteiden tehokkuuden, vaikuttavuuden ja oikeasuhteisuuden lisäämiseksi, jotta voidaan vastata järjestämättömiin vastuisiin ja varmistaa pääoman tehokas kohdentuminen.

4. Varmistavat makrotaloudellisen vakauden

Pidetään yllä talouden luotonantokykyä ja toimenpiteitä elinkelpoisten yritysten tukemiseksi niin kauan kuin se on tarpeen kriisin aikana.

Säilytetään vakaat taseet pankkisektorilla, myös jatkamalla järjestämättömien lainojen käsittelyä, erityisesti kehittämällä järjestämättömien lainojen jälkimarkkinoita.

5. Edistyvät EMU:n loppuunsaattamisessa ja vahvistavat euron kansainvälistä roolia.

Edistetään talous- ja rahaliiton syventämistä euroalueen resilienssin lisäämiseksi saattamalla loppuun pankkiunioni ja pääomamarkkinaunioni sekä aloitteilla, joilla toimeenpannaan digitaalista rahoitusta, vähittäisrahoitusta ja kestäväää rahoituspolitiikkaa.

Lisätään pankkikriisinhallinnan ja tallettajien vakuutusjärjestelmän tehokkuutta, suhteellisuutta ja yleistä johdonmukaisuutta, mukaan lukien vankat pankkiunionin turvaverkot lyhyen aikavälin prioriteetteina.

Edistymisen näillä aloilla edistää euron kansainvälisen aseman vahvistamista ja edistää parempia Euroopan taloudellisia etuja maailmanlaajuisesti kunnioittaen samalla täysin unionin sisämarkkinoita.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Hälytysmekanismiraportti: EU:n asetuksen 1176/2011 artikkelit 3 ja 4.

Euroalueen suositukset: Perussopimuksen artikkelit 136 ja 121(2)

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

(COM(2020) 746 final) Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on the economic policy of the euro area.

(COM(2020) 745 final) Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Central Bank and the European Economic and Social Committee – Alert Mechanism Report 2021 (prepared in accordance with Articles 3 and 4 of Regulation (EU) No 1176/2011 on the prevention and correction of macroeconomic imbalances).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KO, finanssineuvos Laura Vartia, p. 02955 30228

VM/KO, erityisasiantuntija Antti Kekäläinen, p. 02955 30386

VM/KO, neuvotteleva virkamies Samuli Pietiläinen, p. 02955 30147

etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/1397

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00653

KVR Nikitin Minna(VM)

20.11.2020
JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020;
6. Kansainväliset asiat: velkahelpotus**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 01.12.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu**a) Ylimääräisen G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 13.11.2020 pidetyn kokouksen seuranta**

Puheenjohtaja ja komissio tiedottavat 13.11. pidetystä G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksesta.

b) Päätelmät

Puheenjohtaja tiedottaa Ecofin-neuvoston päätelmien käsittelystä liittyen kansainväliseen velkahelpotukseen erityisesti Afrikan maille.

Päätelmiä on käsitelty talous- ja rahoituskomiteassa (EFC) ja sen IMF-asioita käsittelevässä alakomiteassa.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi puheenjohtajan ja komission raportin G20-maiden kokouksesta.

Suomi ottaa tiedoksi puheenjohtajan esityksen päätelmien käsittelystä liittyen kansainväliseen velkahelpotukseen erityisesti Afrikan maille.

Pääasiallinen sisältö**a) Ylimääräisen G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 13.11.2020 pidetyn kokouksen seuranta**

G20-maiden valtiovarainministerit ja keskuspankkien pääjohtajat kokoontuivat ylimääräiseen kokoukseen keskustelemaan Pariisin klubin ja G20-maiden yhteisesti sopimista toimenpiteistä köyhimpien maiden velkatilanteen helpottamiseksi. Kokouksessa hyväksyttiin köyhimpien maiden velanhoitomien lykkäyksen jatkamisesta 30.6.2021 asti Pariisin klubin ja G20-maiden yhteisen DSSI-aloitteen puitteissa (Debt Service Suspension Initiative, DSSI). DSSI-aloitteen oli alun perin tarkoitus päättyä vuoden 2020

lopussa, mutta ottaen huomioon köyhimpien maiden rahoitustarpeet Pariisin klubi ja G20-maat pitivät DSSI-aloitteen jatkamista tarpeellisena.

Marraskuun puoliväliin mennessä 39 maata oli pyytänyt velanhoitomenojen lykkäystä DSSI-aloitteen puitteissa ja näistä 35 maata on jo allekirjoittanut yhteisymmärryspöytäkirjan Pariisin klubin kanssa. Kaiken kaikkiaan 73 maata ovat oikeutettuja osallistumaan DSSI-aloitteeseen.

Pariisin klubi on lisäksi todennut, että koronapandemian seurauksena köyhimpien maiden alttius velkaongelmille kasvaa merkittävästi. Pariisin klubin jäsenet ovat pitäneet tärkeänä, että köyhimpien maiden velkaongelmaan yritetään löytää multilateraalinen lähestymistapa, joka perustuu Pariisin klubin periaatteille ja joka on koordinoitu myös Pariisin klubiin kuulumattomien maiden kanssa. Pariisin klubin jäsenet saavuttivat näitä periaatteita noudattavan sopimuksen yhteisestä velkajärjestelykehikosta (Common Framework for Debt Treatments beyond the DSSI), jota on tarkoitettu käytettäväksi DSSI-aloitteen jälkeen. Kokouksessaan G20-maat tukivat tätä Pariisin klubissa sovittua yhteistä velkajärjestelykehikkoa.

b) Päätelmät

Luonnos ECOFIN-neuvoston päätelmiksi on tehty EU-puheenjohtajamaa Saksan pyynnöstä. Päätelmien tarkoituksena on tukea Pariisin klubin ja G20-maiden sopimia toimenpiteitä köyhimpien maiden velkatilanteen helpottamiseksi. Päätelmissä ei ehdoteta mitään sellaista, mihin EU-maat eivät olisi jo sitoutuneet muilla kansainvälisillä foorumeilla. Päätelmissä on kolme pääkohtaa, joista ensimmäisessä todetaan, että EU-maat sitoutuvat omalta osaltaan toteuttamaan DSSI-aloitteen. Toisessa pääkohdassa EU-maat toivottavat yhteisen velkajärjestelykehikon tervetulleeksi ja pitävät sitä merkittävänä edistysaskeleena kansainvälisessä velkajärjestelykeskustelussa. Kolmannessa pääkohdassa EU-maat toteavat pitävänsä velkojen läpinäkyvyyttä kriittisenä tekijänä velkakestävyysarvioiden tekemisessä. EU-maat pitävät myös tervetulleena Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin työtä velkojen läpinäkyvyyden parantamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö
EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Council conclusions on international debt relief in particular for the African countries

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/KVR, Erityisasiantuntija Minna Nikitin, 02955 30490
etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0090

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00660

VO Maisala Tiina(VM)

22.11.2020
JULKINEN

Asia

**Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020;
7. Kansainvälinen verotus**

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 01.12.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Tarkoituksena on vaihtaa näkemyksiä kansainväliseen verotukseen liittyen. EU-tasolla on tähän mennessä käyty keskustelua siitä, minkälaisia kansainvälisen verojärjestelmän uudistuksia tarvitaan reilun ja tehokkaan verotuksen saavuttamiseksi, erityisesti kun otetaan huomioon digitalisaatio ja sen vaikutus taloudellisen toiminnan harjoittamismuotoihin.

Puheenjohtajan tausta-asiakirja ei ole käytettävissä muistiotä laadittaessa.

Suomen kanta

Suomen peruskanta kansainvälisen verotuksen kehittämiseen nojaa hallitusohjelmaan ja valtioneuvoston selvitykseen E 80/2020 vp.

Pääasiallinen sisältö

Keskusteluja EU-tasolla on pohjustettu aiemmin toteamalla, että oikeudenmukainen, tehokas ja kestävä verotus on keskeisessä roolissa pyrittäessä kohti vihreämpää ja digitaalisempaa maailmaa. Lisäksi on todettu, että veropolitiikalla olisi varmistettava, että kukin maksaa oman osuutensa veroista. Samalla veropolitiikka olisi suunniteltava siten, että sekä yritykset että kansalaiset pääsevät hyötymään kaikista sisämarkkinoiden tuomista eduista sekä voivat innovoida ja luoda työpaikkoja. Samaan aikaan on myös luotava oikeanlaisia kannustimia kestäväälle ja ilmastoa säästävälle toiminnalle sekä varmistettava saastuttaja maksaa-periaatteen noudattaminen. Tarvitaan myös toimia yksinkertaisemman ja nykyaikaisemman verotusympäristön luomiseksi. Tämä auttaisi säännöksiä noudattavia yrityksiä ja ylläpitäisi talouskasvua EU:ssa. Veronkiertoa ja veropetoksia on torjuttava kansainvälisesti ja kansallisesti. Kansainvälisen veronkierron vastaisissa toiminna keskeistä on kansainvälinen yhteistyö ja koordinointi. Jäsenvaltioiden välistä hallinnollista yhteistyötä tulee tehostaa ja kehittää.

Teknologiset muutokset ja globalisaatio ovat mahdollistaneet uudenlaisia liiketoimintamalleja. Tämä luo uusia mahdollisuuksia, mutta merkitsee samalla myös sitä, että kansainväliset yhtiöveropuitteet on pidettävä ajan tasalla. Kansallisten ja

kansainvälisten ratkaisujen tulee turvata ja vahvistaa veropohjaa globaalisti kestäväällä tavalla.

Digitalouden verotusta koskeva työ tapahtuu parhaillaan ennen kaikkea OECD:ssä, jonka puitteissa kansainvälistä verotusta on tarkoitus kehittää ottaen huomioon muun muassa digitalisaation vaikutukset kansainväliseen yritystoimintaan ja yritysten sijoittautumiseen. Työ kattaa myös kysymyksiä, jotka liittyvät yritystoiminnan verottamiseen digitaloutta laajemmin, eli ratkaisut koskevat myös muita kansainvälisesti toimivia yrityksiä kuin digiyrityksiä (verotusoikeuden allokointi valtioiden välillä, yritysverotuksen minimitasen varmistaminen). Globaaliin ratkaisuun perustuvaa hanketta ja sen kiireellisyyttä on perusteltu muun ohella sillä, etteivät valtiot yksipuolisesti ottaisi käyttöön kansallisia digiverosäännöksiä. Tarkoituksena on päättää yhtenäisestä lähestymistavasta vuoden 2021 puoliväliin mennessä.

Digiverotuksesta on keskusteltu myös EU-tasolla, mutta huomio on maaliskuun 2019 jälkeen kohdistunut ennen kaikkea OECD-työhön. EU-valtiot ovat toistuvasti ilmaisseet tukensa OECD-työlle ja pitävät ratkaisujen saavuttamista siellä keskeisenä. Komissio on nyt syksyllä 2020 useaan otteeseen todennut, että mikäli OECD-tason ratkaisua ei saada aikaan, komissio tulee etenemään ja antamaan ehdotuksen. Komissio on myös todennut esittävänsä vuoden 2021 alkupuoliskolla ehdotuksen digitaaliverosta (digital levy) täydentäviksi omiksi varoiksi.

Kilpailua vääristävät verokannustimet ja muu haitallinen verokilpailu tulee tunnistaa ja niihin tulee puuttua tehokkaasti. Yritysverotuksen käytäntesäännöt ovat olleet EU:n ensisijainen väline haitallisen verokilpailun estämisessä siitä lähtien, kun ne laadittiin vuonna 1997. Perusajatuksena on, että maiden välinen verokilpailu ei itsessään ole haitallista, mutta yhteisiä periaatteita tarvitaan sen määrittämiseksi, missä määrin maat voivat käyttää verojärjestelmiään ja -politiikkaansa yritysten ja voittojen houkutteluun. Käytäntesäännöt ovat pehmeän lainkäytön väline, joka toimii jäsenvaltioiden välisen vertaisarvioinnin ja vertaispaineen perusteella. Siinä esitetään oikeudenmukaisen verokilpailun periaatteet, joiden perusteella määritetään verojärjestelmän mahdollinen haitallisuus.

Käytäntesääntöjen saavutuksista huolimatta on selvää, että niitä on uudistettava ja nykyaikaistettava, jotta ne pystyvät vastaamaan uusiin haasteisiin. Verokilpailun luonne ja muoto ovat muuttuneet huomattavasti kahden viime vuosikymmenen aikana. Käytäntesääntöjen soveltamisalaa ja kriteereitä tulee tarkistaa, jotta katettaisiin kaikki toimenpiteet, jotka aiheuttavat riskin oikeudenmukaiselle verokilpailulle. Soveltamisalan määritelmää olisi muutettava siten, että se koskee entistä useampia järjestelmätyyppejä ja kansallisten yritysverojärjestelmien yleisiä näkökohtia. Käytäntesääntöjä tulisi myös päivittää sen varmistamiseksi, että kaikki erittäin matalan verotuksen tapaukset tutkitaan. Komission tarkoituksena on laatia yhdessä jäsenvaltioiden kanssa konkreettinen suunnitelma käytäntesääntöjen uudistamiseksi, jotta niillä pystytään puuttumaan entistä paremmin verokilpailun nykyaikaisiin haasteisiin sekä EU:ssa että sen ulkopuolella.

Saksan Pj-kauden lopulla hyväksytään laaja-alaiset verotusta koskevat päätelmät (neuvoston päätelmät oikeudenmukaisesta ja yksinkertaisesta verotuksesta, digitalisoituvan talouden verokysymyksistä sekä veroalan hyvästä hallintotavasta).

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/VO; finanssineuvos Tiina Maisala, puh. 02955 30469,

VM/VO; neuvotteleva virkamies Leena Aine, puh. 02955 30032

etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/0085

Valtiovarainministeriö

PERUSMUISTIO

VM2020-00657

VVC

Tiala Toni(VM)

20.11.2020

Asia

Valtiovarainministerien (ECOFIN) epävirallinen videokokous 1.12.2020;

8. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus Euroopan unionin talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 01.12.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan tilintarkastustuomioistuin on julkaissut 10.11.2020 vuosikertomuksensa varainhoitovuodelta 2019 ja se esitellään valtiovarainministereille epävirallisessa videokokouksessa 1.12.2020.

Vuosikertomusta käsitellään tammi- ja helmikuussa 2021 neuvoston budjettikomiteassa. Neuvoston suosituksesta vastuuvapauden myöntämiseksi EU:n komissiolle varainhoitovuodelta 2019 on tarkoitus päättää Ecofin-neuvostossa 16.2.2021. Euroopan parlamentti päättää vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle kevään 2021 aikana.

Suomen kanta

Tilintarkastustuomioistuimen esittely otetaan tiedoksi.

Tilintarkastustuomioistuimen arvion mukaan EU:n talousarviosta vuonna 2019 suoritettujen maksujen kokonaisvirhetaso on hieman noussut. Kun se vuonna 2018 oli 2,6 prosenttia, niin vuoden 2019 virhetasoksi arvioidaan 2,7 prosenttia. Samalla tilintarkastustuomioistuin arvioi suuririskisten menojen osuuden EU:n talousarviossa kasvaneen, minkä johdosta tilintarkastustuomioistuin antaa kielteisen lausunnon menojen sääntöjenmukaisuudesta. Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen tietojen perusteella EU:n varainkäytön kokonaistilanteessa ei kuitenkaan näytä tapahtuneen merkittävää muutosta huonompaan.

Suomen kanta komission vastuuvapauteen varainhoitovuodelta 2019 on valmisteilla. Kanta täsmentyy edelleen neuvoston budjettikomitean käsittelyn aikana tammi-helmikuussa 2021 kun kuullaan tilintarkastustuomioistuimen selvitykset sekä komission ja muiden toimielinten vastaukset tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin. Lopullinen kanta neuvoston vastuuvapaussuositukseen määritellään Ecofin-neuvostoon 16.2.2021.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan tilintarkastustuomioistuin tarkastaa joka vuosi EU:n talousarvion tulot ja menot ja tutkii, ovatko tilinpäätökset luotettavat ja tulo- ja menotapahtumat

sovellettavien sääntöjen mukaisia EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla. Työ muodostaa perustan tarkastuslausumalle, jonka tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Tilintarkastustuomioistuin antaa puhtaan tarkastuslausunnon EU:n vuoden 2019 tilien luotettavuudesta. Tilintarkastustuomioistuimen mukaan vuoden 2019 tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta tuloksesta ja sen varoista ja vastuista vuoden lopussa kansainvälisten julkissektorin tilinpäätösstandardien mukaisesti. Myös tulojen osalta annetaan aiempien vuosien tapaan puhdas lausunto.

EU:n talousarviosta vuonna 2019 suoritettujen menojen laillisuudesta ja asianmukaisuudesta tilintarkastustuomioistuin antaa kielteisen lausunnon. Menojen kokonaisvirhetasoksi arvioidaan 2,7 prosenttia, mikä ylittää kahden prosentin olennaisuusrajan. Luku on hieman noussut vuoden 2018 arvioidusta 2,6 prosentin virhetasosta. Vuonna 2017 kokonaisvirhetasoksi arvioitiin 2,4 prosenttia ja vuonna 2016 3,1 prosenttia. Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että yli puolessa vuoden 2019 tarkastetuista menoista virhetaso on olennainen. Tämä on perusteena tilintarkastustuomioistuimen kielteiselle lausunnolle.

Kulujen korvaamiseen perustuvien suuririskisten menojen osuus oli 53,1 prosenttia tilintarkastustuomioistuimen tarkastamasta perusjoukosta. Osuus on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna, jolloin se oli noin 50 prosenttia perusjoukosta. Kasvu johtuu erityisesti koheesiomenojen lisääntymisestä. Tilintarkastustuomioistuin arvioi, että kulujen korvaamisesta aiheutuvien menojen virhetaso on 4,9 prosenttia, mikä ylittää olennaisuusrajan. Korkeimmat virhetasot liittyvät koheesiopolitiikkaan, maatalouden markkinatoimiin, maaseudun kehittämiseen sekä tutkimushankkeisiin. Tilintarkastustuomioistuin katsoo, että virheriski on suuri, kun menoihin sovellettavat säännöt ovat monimutkaiset.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastamista menoista 46,9 prosenttia oli tukioikeuteen perustuvia vähäriskisiä menoja, joita ovat muun muassa viljelijöille maksettavat suorat tuet sekä hallinnon menot. Tukioikeuksiin perustuvien menojen virhetaso jää tilintarkastustuomioistuimen arvion mukaan alle kahden prosentin olennaisuusrajan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimus Euroopan unionin toiminnasta 287 ja 319 artikla.

Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien varainhoitosääntöjen artikkelit 254-263.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen, johon on liitetty toimielinten vastaukset.

Neuvoston määränemmistöllä antamasta suosituksesta Euroopan parlamentti myöntää komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asian käsittelystä Euroopan parlamentissa vastaa talousarvion valvontavaliokunta (CONT), jonka laatiman mietinnön pohjalta täysistunto äänestää vastuuvapauden myöntämisestä. Komission vastuuvapauden osalta raportojana toimii Joachim Kuhs (ID, Saksa).

Alustavan aikataulun mukaan talousarvion valvontavaliokunnan äänestykset ovat maaliskuussa ja täysistuntoäänestys vastuuvapaudesta huhtikuussa 2021.

Kansallinen valmistelu

Valtiovarainministeriö pyytää kannanotot ja mahdolliset muut kommentit tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin ja komission vastineisiin asianomaisilta viranomaisilta Suomen kannan muodostamiseksi EU-käsittelyä varten.

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Toimitetaan PeL 97 §:n mukainen tiedoksianto eduskuntaan.

Suuri valiokunta 27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Asialla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksella pyritään vaikuttamaan EU:n varainkäyttöön ja varainhallintaan.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus varainhoitovuodelta 2019 (EU:n virallinen lehti 9.11.2020/C 377/13).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/VVC, Neuvotteleva virkamies Toni Tiala, p. 02955 30361, toni.tiala@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2020/1620

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

EUS, KO, RMO, KVR

25.11.2020

Euroryhmän ja laajennetun euroryhmän videokokoukset 30.11.2020

Euroryhmän videokokouksessa 30.11.2020 käsitellään alustavan asialistan mukaan seuraavia asioita:

- **IMF:n artikla IV konsultaatio euroalueella**

Kyseessä on vuosittain toistuva keskustelu IMF:n johtopäätöksistä euroalueen taloustilanteesta. Koronapandemian toinen aalto Euroopassa synkentää kokonaistaloudellisia näkymiä. Erityisesti arvioita alkuvuoden 2021 talouskehityksestä jouduttaneen heikentämään. Keskeistä on nyt tukea elinkelpoisia yrityksiä pandemian yli ja huolehtia työvoiman osaamisen uudistumisesta.

Pankkisektorissa tullaan keväällä näkemään mahdollisesti voimakastakin lisäystä ongelmaluotoissa. Pankkien taseiden korjaustoimet tulisi käynnistää mahdollisimman nopeasti, mutta toteuttaa asteittain ja koordinoida niitä velallisten tukitoimien päättämisen kanssa, jotta ei vaaranneta pankkien kykyä rahoittaa talouden elpymistä.

- **Ohjelman jälkeinen valvonta: Kypros (9. raportti), Portugali (12. raportti), Irlanti (13. raportti) ja Espanja (14. raportti)**

Komissio on laatinut yhteistyössä Euroopan keskuspankin ja Euroopan vakausmekanismin kanssa Kyproksesta, Portugalista, Irlannista ja Espanjasta puolivuositaisen ohjelman jälkeistä valvontaa (*post-programme surveillance*, PPS) koskevat raportit. Tarkastusten tavoitteena on seurata maan talouden toipumista ja kartoittaa merkkejä mahdollisista takaiskuista, jotka saattaisivat johtaa uuteen sopeutusohjelmaan ja voisivat samalla vaarantaa valtion kyvyn maksaa takaisin jo saamansa tuki.

Tällä kierroksella raportteja varten ei pandemiatilanteen vuoksi ole tehty erityisiä tarkastusmatkoja kohdemaihin, vaan ne perustuvat virtuaalikokouksiin, joten ne eivät ole yhtä kattavia kuin tavanomaisesti. Pandemiaoloissa laadittuihin raporteissa esitettyihin arvioihin sisältyy myös poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä. Pandemiatilanne on kaikissa maissa pahentunut viime kuukausina ja johtanut monilta osin uusiin mittaviin sulkutoimiin, joiden vaikutukset talouteen ovat vielä epäselviä. Tarkastuksessa ei kuitenkaan havaittu merkittävää uhkaa entisten ohjelmamaiden kyvylle maksaa saamaansa rahoitustukea takaisin. Kaikki valvonnan kohteena olevat maat saavat rahoitusta markkinoilta kohtuullisin ehdoin ja ovat vuoden aikana lisänneet varainhankintaansa voidakseen rahoittaa kansallisia elvytystoimia pandemian talouksille aiheuttamien vaikutusten lieventämiseksi. Eurojärjestelmän tarjoaman suojaverkon ja EU-tasolla sovittujen elvytystoimien arvioidaan yleisesti takaavan entisille ohjelmamaille hyvät mahdollisuudet päästä pandemian ylitse, joten niiden huomattava velkaantuminen tänä vuonna ei ole herättänyt markkinoilla erityisiä huolia.

Yleisesti ottaen maiden pankkien kriisinsietokyky on parempi kuin finanssi- ja eurokriisin aikoihin, mutta erityisesti Kyproksella ja Portugalissa vanhoja järjestämättömiä luottoja on jo valmiiksi painolastina ennen uusien pandemian aiheuttamien vaikeuksien ilmaantumista. Matkailun tyrehtyminen ja alan hyvin epävarmat tulevaisuudennäkymät vaikuttavat merkittävästi erityisesti Espanjaan, Kyprokseen ja Portugaliin.

Maat ovat ohjelman jälkeisen valvonnan piirissä siihen asti, kunnes ne ovat maksaneet takaisin vähintään 75 % sopeutusohjelman aikana saamastaan rahoitustuesta.

- **Kreikka – 8. tiukennetun valvonnan raportti ja velkahelpotustoimet**

Euroryhmälle esitellään uusin Kreikan ohjelman jälkeistä valvontaa koskeva raportti. Kreikan rahoitustukiohjelmien päätyttyä vuonna 2018 maa asetettiin tiukennettuun ohjelman jälkeiseen valvontaan. Valvontaa koskeva raportti perustuu komission yhteistyössä Euroopan keskuspankin (EKP), Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Euroopan vakausmekanismin (EVM) kanssa syyskuussa 2020 tekemien selvitysten ja Kreikan viranomaisten kanssa käytyjen keskustelujen tuloksiin.

COVID 19 -pandemia koettelee Kreikan taloutta, sillä maan talous on vahvasti riippuvainen turismisektorista. Kreikan hallitus on onnistunut tähän mennessä suojaamaan talouttaan mittavalta konkurssi- ja työttömyysaallolta erilaisin tukitoimin, mutta tilannetta varjostaa yleinen epätietoisuus tulevaisuudesta. Syksyn edetessä maan tautitilanne on huonontunut nopeasti, kun se aiemmin oli eurooppalaisittain melko hyvä. Kreikalla ei ole ollut ongelmia saada kansallisiin elvytystoimiin rahoitusta markkinoilta, vaan se on onnistunut laskemaan liikkeeseen myös pidempiaikaisia joukkovelkakirjoja edullisin ehdoin. Maan taloudella katsotaan olevan hyvät mahdollisuudet toipua ripeästi ensi vuonna pandemian aiheuttamasta shokista muun muassa hyödyntämällä EU-tasolla sovittuja elvytysvälineitä.

Pandemiasta huolimatta Kreikka on kyennyt edistämään monia keskeisiä uudistushankkeita, joilla jatketaan sen sopeutusohjelmien aikana käynnistettyjä reformeja. Pitkään vireillä ollut uusi konkurssilainsäädäntö on vahvistettu parlamentissa. Siitä odotetaan merkittävää apua pankkisektorin toimintaa jähmettävien järjestämättömien lainojen purkutyössä. Edistystä on saavutettu niin ikään muun muassa energiasektorilla, monissa pitkään vireillä olleissa yksityistämishankkeissa, julkishallinnon uudistamisessa sekä digitalisaatiossa.

Osana vuonna 2018 sovittuja keskipitkän ajan velkahelpotustoimia euroryhmä sopi, että vuonna 2012 sovitut, mutta vuonna 2015 keskeytetyt ns. SMP/ANFA-tuottojen tuloutukset Kreikalle aloitetaan uudelleen vuoteen 2022 asti, lähtökohtaisesti puolivuosittain. Tuloutusten ehtona on, että komission, Euroopan keskuspankin ja Euroopan vakausmekanismin arvion mukaan Kreikan todetaan toteuttaneen sovitusti sovitut ennakkolliset toimet. Nyt käsiteltävän raportin mukaan toimielimet arvioivat Kreikan täyttäneen vuoden 2020 puoliväliin sovitut ennakkolliset toimet, joten perusteet euroryhmässä päätökselle seuraavan runsaan 644 miljoonan euron suuruisen SMP/ANFA-tuottoerän tuloutuksesta täyttyvät. Suomi tuloutti tätä tarkoitusta varten varatulle Euroopan vakausmekanismin sulkutilille syyskuussa 13 miljoonaa euroa.

SMP/ANFA-tuotot ovat eurojärjestelmän ja kansallisten keskuspankkien arvopaperimarkkinaohjelmissa vuosina 2010-2012 Kreikan velkakirjoihin tehdyistä sijoituksista saatavia tuottoja. SMP/ANFA-tuotot on tarkoitettu suunnattavaksi ensisijaisesti Kreikan velanhoidokustannuksiin, mutta viime vuoden joulukuussa euroryhmä antoi joulukuussa eurooppalaisille instituutioille tehtäväksi tarkastella, miten niitä voitaisiin hyödyntää myös rahoitustarpeiden pienentämiseen tai yhteisesti sovittaviin, kasvua tukeviin investointeihin.

- **Alustavat talousarviosuunnitelmat: Komission lausunnot ja tiedonanto – esittely**

Asiakohdassa komissio esittelee arvioitaan euromaiden 2021 alustavista talousarviosuunnitelmista sekä niihin liittyvää tiedonantoa. Kyseessä on esittely ja varsinainen keskustelu alustavista talousarviosuunnitelmista käydään 16.12., jolloin euroryhmä hyväksyy myös niitä koskevan julkilausuman.

Komission arviot alustavista talousarviosuunnitelmista poikkeavat normaalista, koska vuotta 2021 koskeva finanssipolitiikkaa koskeva maakohtainen suositus ei sisältänyt numeerisia tavoitteita. Komissio katsoo, että kaikkien jäsenmaiden alustavat talousarviosuunnitelmat koskien ensi vuotta ovat finanssipoliittisen suosituksen mukaisia ja ne tukevat taloudellista kehitystä epävarmuuden olosuhteissa. Komissio kiinnittää arviossaan huomiota siihen, että osalla jäsenmaista osa tehdyistä elvytystoimenpiteistä ei olisi tilapäisiä vaan pysyviä. Lisäksi komissio kehottaa eräitä korkean velkatason jäsenmaita kiinnittämään huomiota julkisen talouden kestävyyyteen keskipitkällä aikavälillä. Suomen alustava budjettisuunnitelma ei lukeudu edellä mainittuihin maaryhmiin. Komissio myös kehottaa kaikkia jäsenmaita säännöllisesti arvioimaan toimenpiteiden tehokkuutta ja sopivuutta ja muuttamaan niitä tarvittaessa.

Euroryhmän videokokous laajennetussa kokoonpanossa:

- **Pankkiunionin edelleen vahvistaminen – Yhteisen eurooppalaisen talletussuojajärjestelmän korkean tason työryhmän väliraportti**

Eurohuippukokous totesi kesäkuussa 2018, että olisi käynnistettävä työ tiekartan laatimiseksi yhteistä talletussuojaa koskevien poliittisten neuvottelujen aloittamisen suhteen. Eurooppa-neuvosto linjasi joulukuussa 2018, että laajennetun euroryhmän alaisuuteen asetetaan korkean tason työryhmä valmistelemaan uutta tiekarttaa edellytyksistä, jotka tulisi saavuttaa yhteistä talletussuojaa koskevien poliittisten neuvottelujen käynnistämiseksi.

Korkean tason työryhmän työskentely keskeytyi kiireellisten koronapandemian hallintaan liittyvien taloustoimien valmistelun vuoksi keväällä 2020. Euroryhmä totesi kesäkuussa pankkiunionin perustamisen parantaneen merkittävästi pankkisektorin vakautta pandemian aiheuttamassa tilanteessa ja piti tärkeänä korkean tason työryhmän työn jatkamista pankkiunionin viimeistelemiseksi.

Korkean tason työryhmän työ on jatkunut syksyn aikana. Korkean tason työryhmä on keskustellut yhteisen talletussuojajärjestelmän ohella pankkien kriisinratkaisulainsäädännön mahdollisesta laajemmasta uudistamisesta erityisesti pienten ja keskisuurten pankkien osalta sekä pankkisektorin rajat ylittävän integraation vahvistamisesta. Korkean tason työryhmän puheenjohtaja antaa laajennetulle euroryhmälle väliraportin käydyistä keskusteluista. Työn on määrä jatkua kevätkaudella ja tarkoituksena on, että yhteistä talletussuojaa koskevien poliittisen tason lainsäädäntöneuvottelujen käynnistämistä koskevasta tiekartasta sovittaisiin kesäkuun 2021 eurohuippukokoukseen mennessä.

- **EVM-sopimus ja yhteinen kriisinratkaisurahasto**
 - a) **EVM-sopimuksen uudistus**

Joulukuussa 2019 eurohuippukokous vahvisti euroryhmässä saavutetun edistyksen Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen (EVM-sopimus) uudistamisessa. Itse sopimuksen sisällöstä saavutettiin yhteisymmärrys, mutta avoimeksi jäivät tuolloin mm. euromaiden joukkovelkakirjojen uudistettujen yhteistoimintalausekkeiden (engl. *Collective Action Clauses*, CAC) liittäminen sopimuksen osaksi, pankkien kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn mahdollinen aikaistettu käyttöönotto sekä eräät lainasopimuksia käsittelevät asiakirjat. Keskeinen edelleen avoin asia on varautumisjärjestelyn aikaistettu käyttöönotto.

Euroryhmän odotetaan saavuttavan yhteisymmärryksen paitsi EVM-muutosopimuksesta myös seuraavassa asiakohdassa tarkoitettua vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muutosopimuksesta, johon tehtävät muutokset liittyvät yhteisen varautumisjärjestelyn mahdolliseen aikaistettuun käyttöönottoon. Viimeisimmän aikataululuonnoksen mukaan euroryhmän odotetaan saavuttavan kokouksessa poliittisen yhteisymmärryksen sopimuskokonaisuudesta ja EVM-muutosopimuksen allekirjoittamisen arvioidaan tapahtuvan 27.1.2021.

b) Riskien vähentymisen arviointi liittyen yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn mahdolliseen aikaistettuun käyttöönottoon

Euroryhmä keskustelee pankkisektorin riskien vähenemisestä ja tekee mahdollisesti sen perusteella poliittisen päätöksen yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta. Varautumisjärjestelyn aikaistetun käyttöönoton tapauksessa myös vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehtyä sopimusta muutettaisiin. Sekä EVM-sopimusta että vakausmaksuja koskevan sopimuksen muutosopimusten allekirjoitus- ja ratifiointimenettelyt aloitettaisiin odotettavasti pian poliittisen päätöksen jälkeen, tavoitteena varautumisjärjestelyn käyttöönotto vuoden 2022 alusta eli kaksi vuotta ennen alkuperäisen vuonna 2016 alkaneen kahdeksan vuoden siirtymäkauden päättymistä. Eduskunta on edellyttänyt valtioneuvostolta riskien vähenemisarviota ennen kuin lopullinen päätös varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta tehdään. Valtioneuvosto on edelliseen liittyen toimittanut 13.11.2020 eduskunnalle selvityksen *E 138/2020 vp*, joka on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä.

• Joulukuun eurohuippukokouksen valmistelu

Euroryhmä valmistelee joulukuun eurohuippukokousta. Euroryhmän odotetaan raportoivan eurohuippukokoukselle erityisesti pankkiunionin ja pääomamarkkinaunionin syventämisessä saavutetusta edistyksestä.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
